

RENESZÁNSZ (1450–1600)

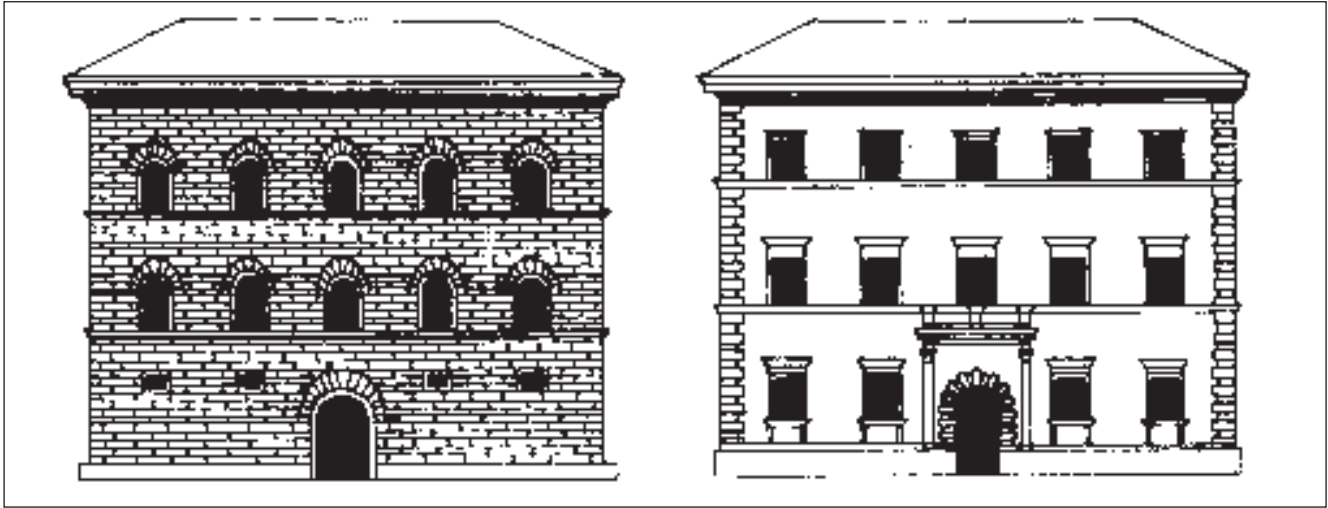

◀ XVI. század eleji itáliai viselet

▲ XVI. század első harmada.
Német városi viseletek

▲ Egyszerű paraszti viseletek

ITÁLIAI RENESZÁNSZ

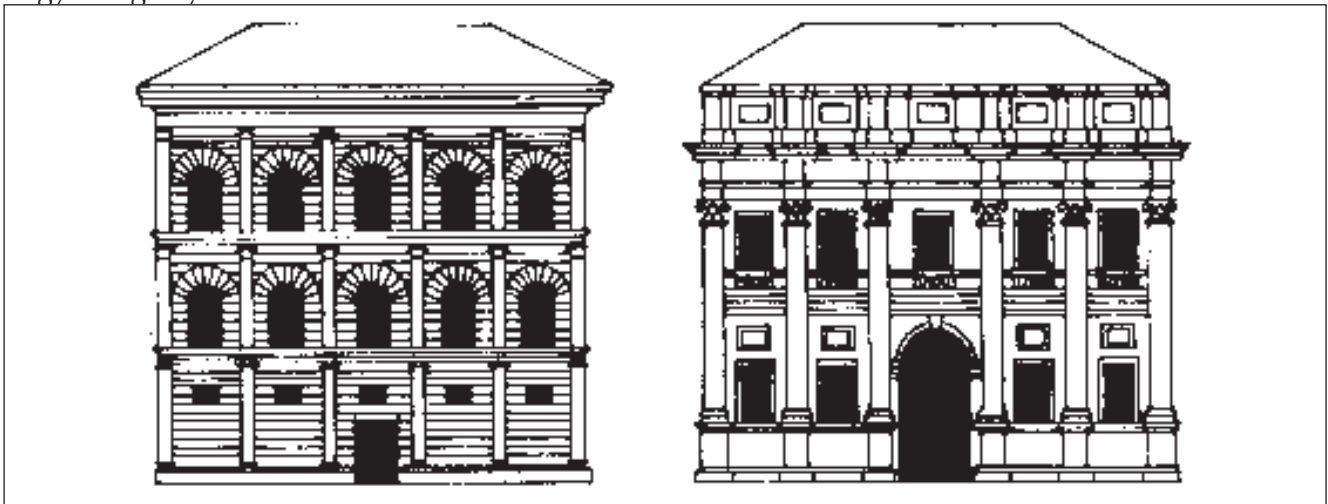

Európa történelmében a XV. században új korszak indult el. Döntő változások alakították a politikai, a társadalmi és a kulturális életet. A politikai változások következményeképpen már nem a hűbéresek képezték a társadalom vezető rétegét, hanem hangsúlyos szerep jutott mellettük a vagyonos polgárságnak is. Közülük kerültek ki a városok élén álló gazdag kereskedő- és bankárcsaládok (pl. Firenzében a Mediciek, Milánóban a Viscontik és a Sforzak). Az uralkodó családok hatalmukat nagyszabású építkezésekkel, a művészetek és tudományok pártolásával igyekeztek biztosítani. Tágas, kényelmes, nyugodt arányú harmonikus palotákat építettek családjuk számára. Ezek az épületek a jólétet sugározták annak ellenére, hogy az építkezésük nem az egek felé törekedtek, mint a gótikában, hanem inkább két-, háromszintes, emberléptékű épületek készültek. A függőleges, égbetörő, karcsú vonalak helyett a vízszintes irányok kiemelésére került a hangsúly nemcsak az építészetben, hanem a viseletben is. A fejfedők sem akartak többé a karcsú toronysisakok formájához hasonlítani.

A gazdasági életben betöltött vezető szerepet már nem a földtulajdon nagysága szabta meg, hanem a pénz, a vagyon.

A gazdasági változások az emberek életfelfogását is átformálták. A kultúra alapjává az antik görög-római gondolkodás vált. A humanista életfelfogás már nem tűrte az egyén kordában tartását. Az emberi szabadságot tartották a legfontosabbnak, kifejezve ezzel azt, hogy az ember belátása szerint dönt az élet dolgai felől. Ellentétben a középkori skolasztikusokkal fontosnak tartották a földi jólétet, az élet élvezetét.

A középkorban a tudósok és a művészek névtelenül alkottak. A reneszánsz már elismerte és megbecsülte tehetséges alkotóit és a nevüket is tudni akarta. Az egyéni tehetség fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektettek.

Az európai művészeti élet fellendülése Olaszországban indult meg legkorábban. A festészet átalakulása már a XIV. században elkezdődött, ami kihatott a textiltervezők munkásságára is. Velencében, Genovában, Milánóban, Firenzében és Luccában **textilmanufaktúrák** működtek, ahol gyönyörű mintázatú és különleges minőségű bársonyt, brokátot, atlaszt és selymet szőttek.

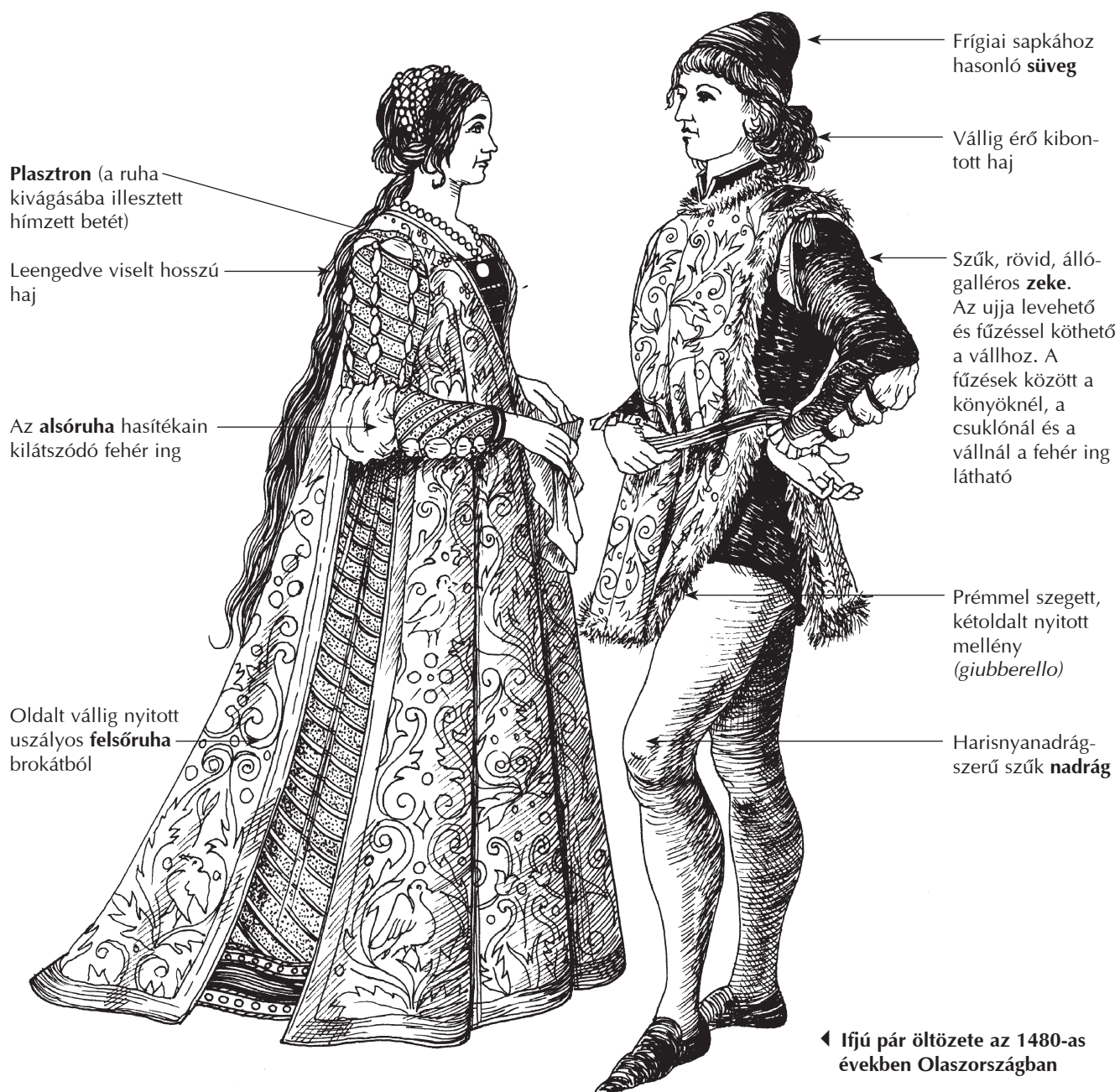
A leggyakoribb motívumok: gránátalma, levéldísz, palmetta, tulipán, lóbuszvirág és szegfű.

A nők alsóruhái is mintás, drága anyagokból készültek, mert a nyitott felsőruha alatt egyre nagyobb terület látszott belőle.

A mintás anyagok nemcsak **szövés**sel, hanem **hímzés**sel is készültek. Híres festőművészek sem tartották lebecsülendő feladatnak a hímzésmin-ták tervezését. Pl. Raffaello is készített I. Ferenc számára néhányat.

Olasz selyemminta,
1500-as évek.
Piros, sárga és fehér

Piero della Francesca: A szerelem kertje

Itáliában nem lehet egységes divatról beszélni, mert a különböző városállamok öltözködése másként alakult, és gyakran változott is.

Általánosan elterjedt divat volt a nők hosszan leomló **uszályos** ruhája, mely alatt nem hordtak merev abroncsszoknyát. A **mellény** szorosan követte a test vonalát. A ruha kivágása vagy fedetlenül maradt, vagy **gallérkendővel** takarták el vállukat. A zárt ruhát **fodros gallérral** szegélyezték (Milánó). Elterjedt volt a szűk ujj **vállhurkákkal**. Velencében a mellényt elől szélesen szétnyitották, majd zsinórral összehúzták. Milánóban a szűk ruhaujj fölé egy hasítékolt **díszujjat** (*függőujj*) is varrtak. Firenzében a függőujj szélét **cakkozással** díszítették. Az öltözködés fontos kellékei voltak: legyező, csipkekendő, tollbokréta, parfümözött díszkesztyű, magas talpú cipő (*koturnus*), hajba tűzött fátyol, puha nemezkalapok.

1. Töltsd ki az ábrát! Mi jellemző az **1583-as** év itáliai női divatjára? Írd a rajz alá, hogy mely városok divatját szemléltetik a hölgyek!

1. _____ 2. _____ 3. _____

A HAJ ÉS A KALAPOK DIVATJA

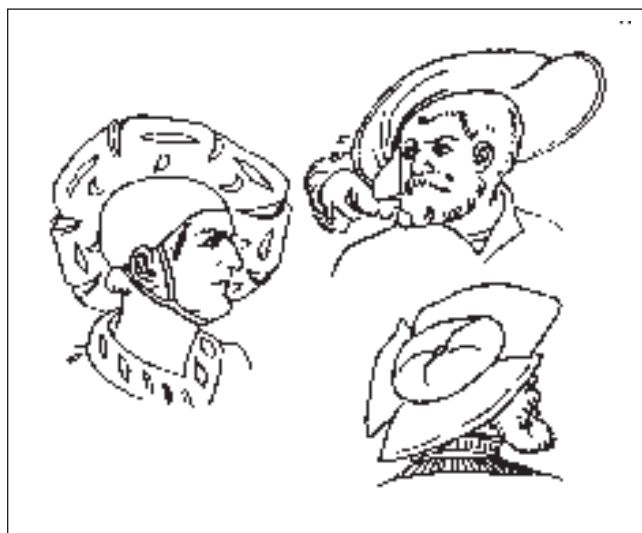
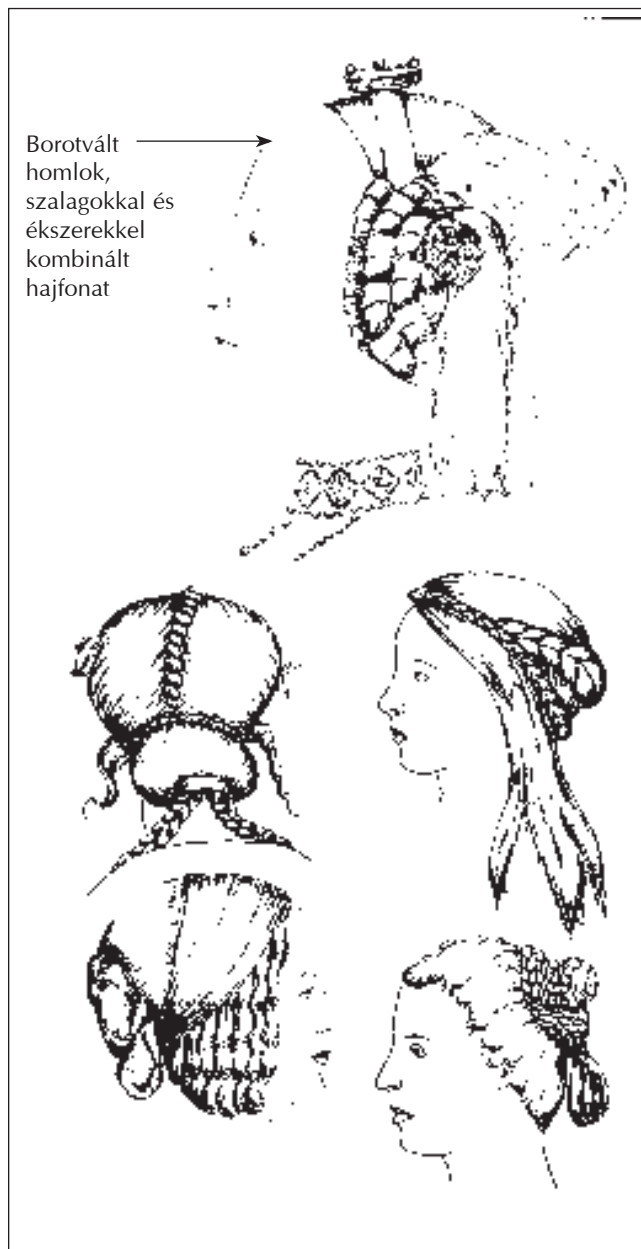
Botticelli: Női portré

A reneszánsz idején a **nők** sok időt fordítottak hajuk ápolására és a fazon megformázására. A fej éke a művészien elrendezett haj lett. Legtöbbször fedetlen fővel jártak, csak ritkán tettek a fejükre apró kalapot vagy baretsapkát.

A korai reneszánsz idején a magas homlok volt a divat, amit azzal értek el, hogy a homlokuk felett a hajukat leborotválták. Simára fésült vagy fonatokba és csigákba rendezett hajukat gyöngysorokkal, drágakövekkel, zsinórokkal, virágokkal, színes szalagokkal díszítették. A haj terjedelmét gyakran póthajfonatokkal növelték.

A **férfiak** hajviselete nem volt olyan változatos, mint a nőké. A korai reneszánszban vállig érő hosszú hajat hordtak, majd a XVI. század második felének nagyméretű malomkerék-gallér divatja miatt hajukat rövidere vágatták. Díszként rövid szakállt és bajuszt viseltek.

Fejükre puha nemezsből készült **baretsapkát** tettek, melyet gyakran tollal is díszítettek.

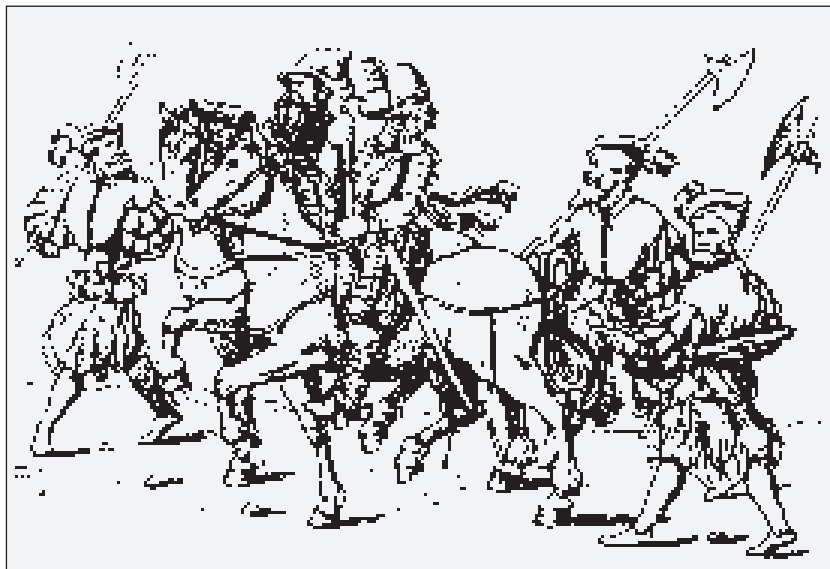

NÉMETORSZÁG, XVI. SZÁZAD ELEJE A REFORMÁCIÓ KORA (1517–1550)

Landsknecht (zsoldos katona)

A landsknechtek gyalogosan harcoló, német és svájci zsoldoskatonák voltak, akik elsősorban a parasztok és a kézművesek közül kerültek ki.

Különleges és feltűnő öltözködéssel nemcsak a figyelmet hívták fel magukra, hanem a polgárság divatját is gyökeresen átalakították. Hiába prédikáltak fényűző, tarka ruházkodásuk ellen a reformátorok, a katonák által kezdőményezett furcsa divat terjedését nem tudták megakadályozni.

A katonák hasított ruhaujjai, buggyos nadrágjai, csapott orrú, széles cipői a kényelmet szolgálták, hiszen a feszes öltözködés akadályozta volna őket a fegyverforgatásban. Hasítékokat kezdetben csak térdben, könyökben és vállban alakítottak ki. Később túlzásba vitték a ruhák felszabdálását, és olyan helyeken is nyílásokat vágtak, ahol csupán dekoratív szerepük volt. Gyakran még a páncélt is hasítékokkal díszítették, pedig itt már annak semmi funkciója szerepe nem volt. A nyílásokon kilátszott az alsóruhájuk, vagy annak hiányában a csupasz bőrük.

„Addig senki sem látott tarka, szándékosan felhasogatott ruhákat, de a szabók kénytelenek voltak ezt is megtanulni, mert a harcokból hazatérő katonák ezt az újdonságot hozták magukkal.”

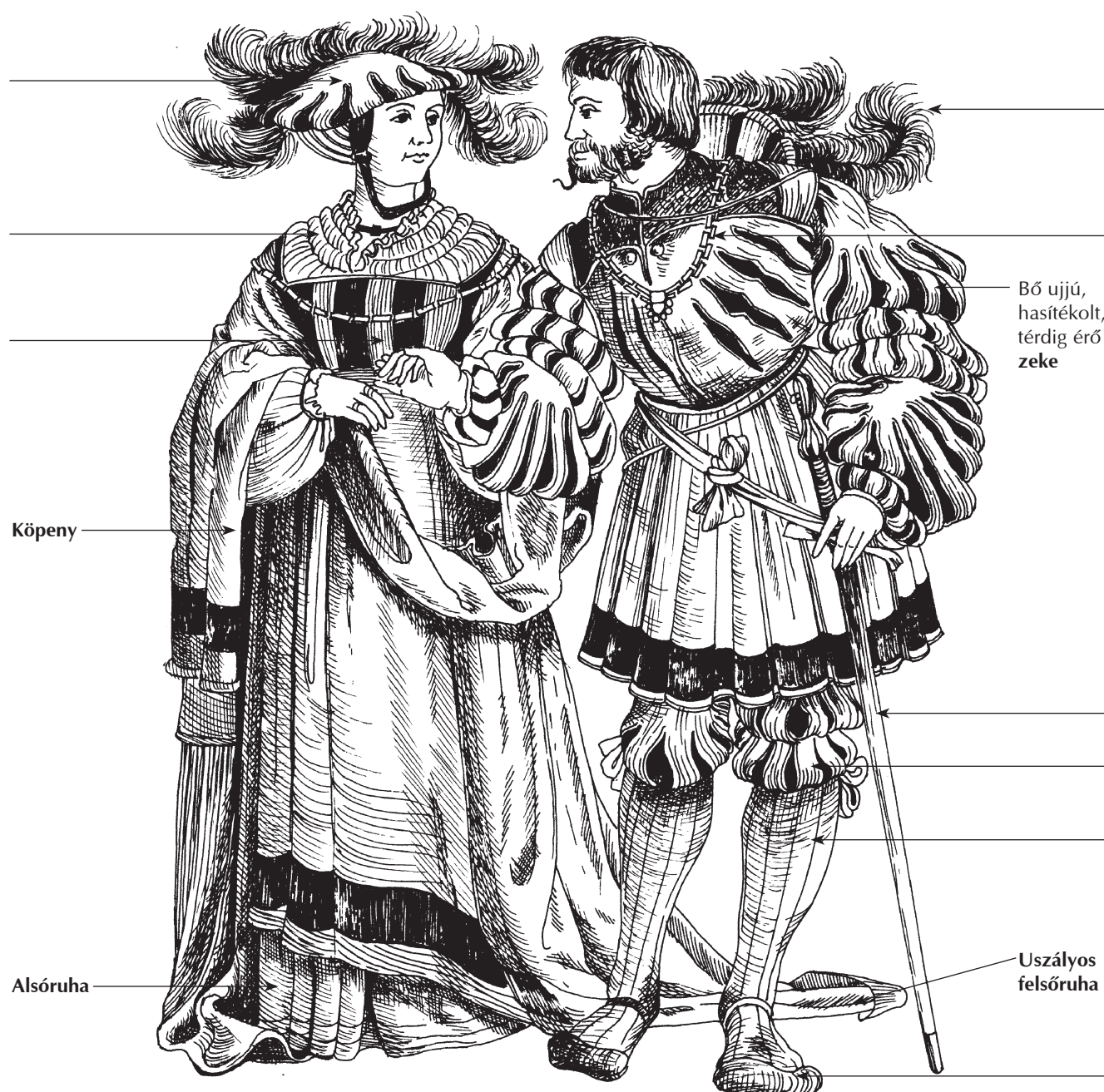
Szívesen viseltek tarka, egymástól elütő színeket. Pl. sárgát vörössel, világoskéket feketével, sötétlilával.

A tarkaságot fokozták azzal, hogy még a nadrágszárak fazonját és színét is különbözőre alakították.

2. A német polgároknak minden tiltás ellenére megtetszett a landsknechtek viselete, és polgári öltözküket is a katonák ruháihoz hasonlatosra kezdték megformálni. Miben hasonló az alábbi rajzon bemutatott nemesember öltözéke a landsknecht viseletéhez?

3. Jellemezd az előkelő német pár viseletét, egészítsd ki a magyarázatot a jelölés szerint!

A XVI. század első felében, a lutheri reformáció idején a férfi és a női öltözködés legfőbb jellemzője a **hasítékokkal fel-szabdalt forma**, melyet Európa-szerte annyira megkedveltek, hogy a divatja egy teljes századon keresztül tartotta magát. A **férfiak** széles, kitömött vállú, és bugygyosra kitömött ujjú, széles gallérú, térdig érő zekét hordtak. A cipők orra széles és szögletes volt.

A **női** ruha bársonyból és brokátból készült, széles, szögletes kivágással. A ruha mellrésze szorosra fűzte a felső-testet, gyakran záródott elöl **zsinóros fűzéssel**. A hosszú ujjú ruhák ujjá végig hasítékolt volt és **tölcséres kézelőben** végződött.

A férfiak és nők is szívesen hordtak súlyos, több sorban viselt aranyláncokat.

▲ Lucas Cranach: Mária Magdolna az alabástrom edénnyel

Mintás bársony (1500)

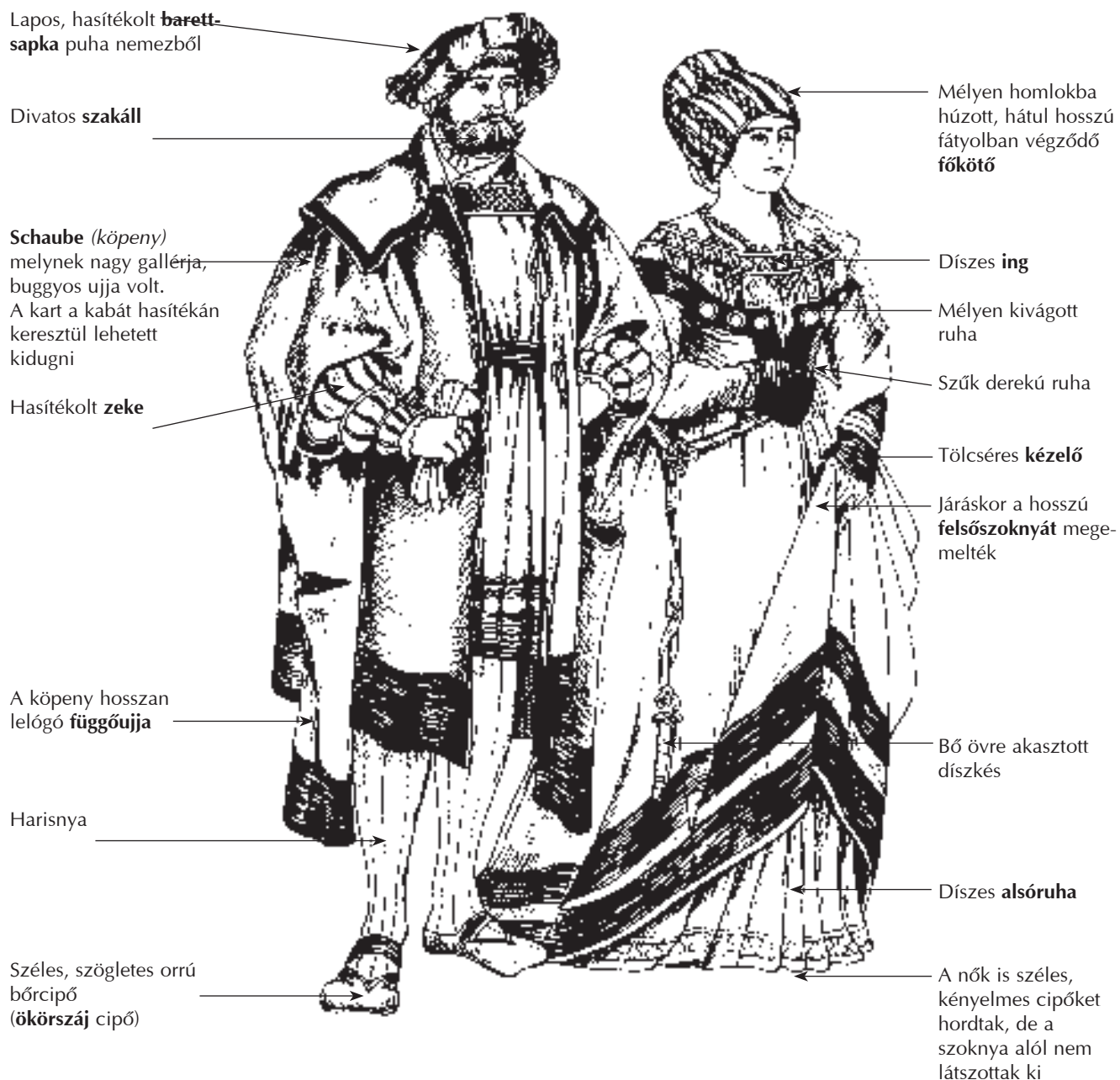
◀ Henrik szász herceg és Katharina hercegnő (1514).
(Lucas Cranach festménye alapján)

Urs Graf: Széplány profilból. Metszet. 1516

4. Milyen volt egy divatos hölgy megjelenése a XVI. század elején? Hasonlítsd össze a metszeten ábrázolt lány és a Lucas Cranach festményein látható hölgyek öltözetét és a divatos kiegészítőket!

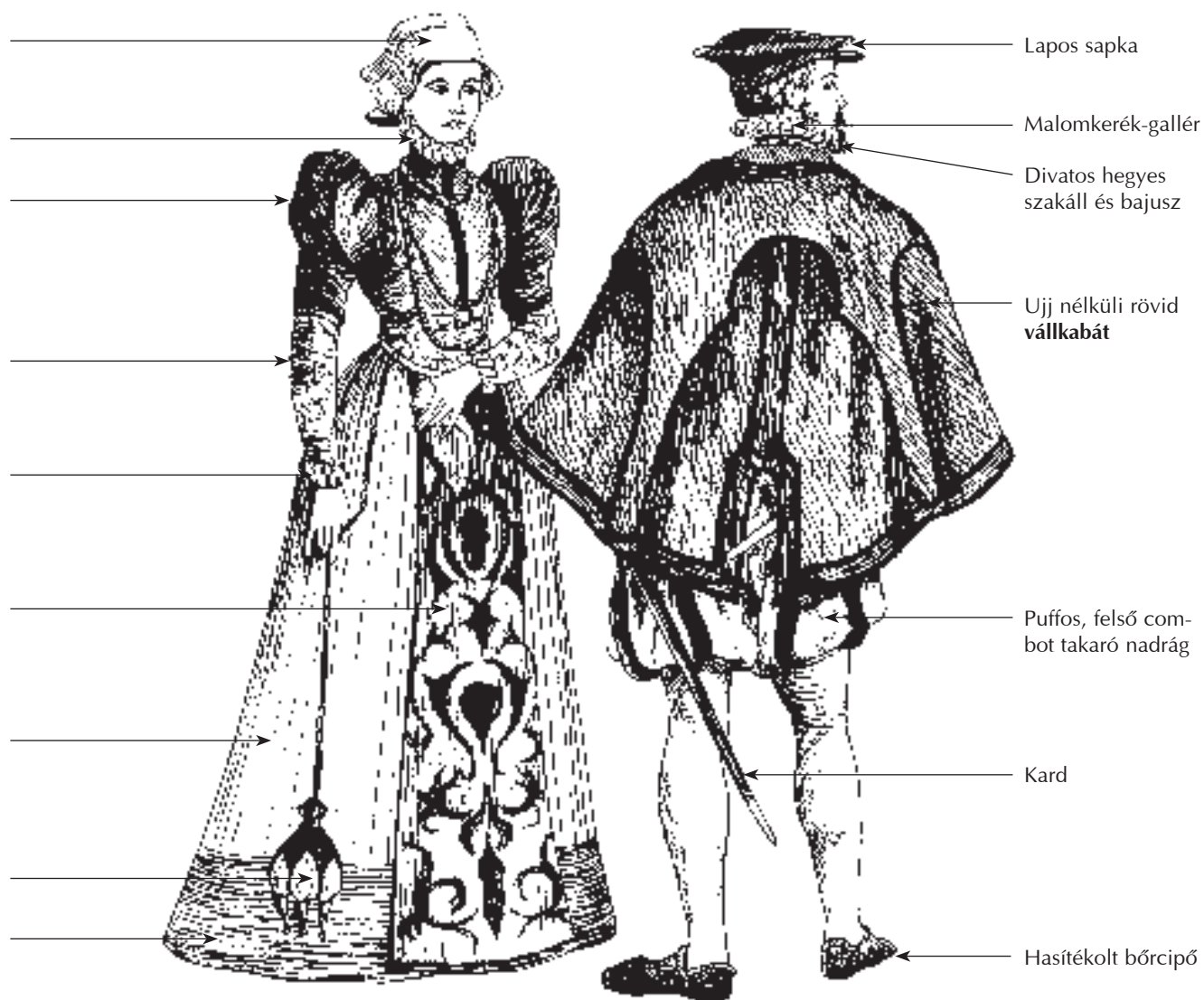
NÉMET PÁR JELLEGZETES VISELETE A XVI. SZÁZAD KÖZEPÉN

A nemes, drága anyagokból készült ruhák viselete nemcsak az arisztokraták, hanem a polgárság körében is elterjedt. Szívesen varratták ruháikat bársonyból, brokátból, selyemből, finom lenből és gyapjúból.

Németországban 1536-ban kezdték el a csipke készítését, majd az ingek díszítését ezzel az aprólékos kézimunkával. A fényűző, költséges divat elterjedését **ruharendeletekkel** korlátozták, melyben megszabták, hogy melyik néprétegnek mit szabad viselnie és mit nem.

XVI. SZÁZAD UTOLSÓ HARMADA, NÉMETORSZÁG

A század vége felé a ruhák zártabbak, merevebbek lettek. A mellét és a nyakat takarja a ruha, mely fölött a fejet keretező **nyakfodor** látszik.

A nők ruhájának mellrésze és ujjja szűk, amit csak a vállban bővítenek és magasítanak meg. Megszűnt az ujjak hasítékolása és alátömése. A felsőruhát általában deréktól lefelé felnyitották és a szoknyát vastag anyaggal (*filc*) alábélelték, vagy fémabroncsokkal feszítették ki. Erre egy rövidebb, sűrűn rakott felsőszoknyát vettek fel, mely középen nyitott volt. A nyílást egy kötény-nyel takarták el, melyet hímzéssel, áttört mintával vagy rátétmintával díszítettek. Az övre hosszú zsinóron függő díszes táskát akasztottak. A hajukat főként főkötővel takarták le.

A viseletben a sötét színek (fekete, barna, szürke, sötétlila) domináltak.

5. Jellemezd a leírás alapján a XVI. század végének német női viseletét! Töltsd ki az ábrát a megjelöltek szerint!

SPANYOL DIVAT

A XV. századig a divat Itáliából indult ki, ám a XVI. század elején a vezető szerep Spanyolországé lett nemcsak a divat terén, hanem a politikai életben is. Az ország legnagyobb hatalmát **V. Károly** (1519–1556) uralkodása idején érte el.

Jól ismerjük V. Károly öltözetét, hiszen Tiziano festményein gyakran megjelenik a kor divatos öltözetében. Gyakran látjuk bő ujjú, kitömött és hasítékolt **zekében**, és kitömött, hasítékolt **térdradrágban**. Ha a hasítékok a ruha egész felületét díszítették, akkor úgy készült, hogy az anyagot egyenletes csíkokra vágták, és egyforma távolságra fűzéssel és gombolással összefogták. V. Károly **kabátja** térdig érő, arannyal átszőtt selyem, szőrmével bélelve. Erős válltömlő szélesítette és ezzel férfiassá tette a király alakját. Ebben az időben többnyire bő és rövid **vállujjakkal** látták el a kabátokat (ilyet visel V. Károly is), de készültek ujjatlan fazonok is. A viseletet hosszú trikóharisnya, díszes bőrcipő, barettsapka és egy hosszú kard egészíti ki, ami minden férfi öltözkészékének elengedhetetlen tartozéka volt.

V. Károly. 1533

A **barettsapka** kicsit szélesebb a fejnél és tollal díszítették. A magasan záródó fodros gallérokhoz rövid haját vágattak a férfiak és szakállukat hegyesre formázták.

A század első felében még élénk színű (piros, narancssárga, papagájzöld, égszínkék) selymet, bársonyt, brokátot, atlaszt viseltek nemcsak a nők, hanem a férfiak is. A század második felében **II. Fülöp** irányította a divatot, aki nem szerette az élénk színeket és legszívesebben fekete selyemből és bársonyból készült ruhát öltött magára. A lószőrrel vagy törekkkel kitömött buggyos **gömbnadrág** (*buffancsnadrág*) fölé szűk zekét húzott, vállára pedig egy ujjak és karöltők nélküli **köpenyt** terített (*spanyol körgallér*). A barettsapka helyett a magas, **keményített kalap** lett a divatos. A nyak és a kézelők fodra növekedni kezdett, különösen a **nyakfodor** kapott hangsúlyos szerepet. Továbbra is hordták a kardot és a törőt.

◀ II. Fülöp

SPANYOL DIVAT A XVI. SZÁZAD VÉGÉN

A század végére a fazonok teljesen zártak lettek. A ruhák nem kényelmesek, ahol hely van benne **kitömik**. A zárt fazonok tökéletesen kifejezték a spanyolok zártságát, komolyságát, méltóságát. Így látjuk őket a korabeli festményeken is.

„Emelt fővel, hatalmas bajusszal, fejükön merev kalap, vagy magas barett, a nyakukat körülveszi a merev nyakfodor, ami egyenes, merev tartásra kényszeríti őket. Kabátka a vállon, csak a látszat kedvéért, hiszen nem melegít, és nem főd be. A törzset kitömött, derék alatt csúcsban végződő, feszes zeke veszi körül. A csípőt és a combot pedig a nadrág jól kitömött párnái (*buffancsnadrág*) növelik. A kézelő is fodros, mint a gallér, és ezt a mesterkélt viseletet kesztyű, finom cipő és hegyes kard egészíti ki.”

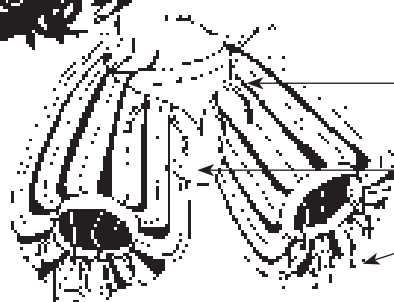
A **női** ruha sziluettje az x vonal. A szoknya merevségét nem lazítják ráncok, a kúp alakú formát fűzfavesszőből készült abroncs adja. Ez a **vertugadin** az 1540-es években jött divatba és természetesen csak gazdag hölgyek hordták a városban. A gazdagon mintázott felsőruha elől nyitott vonalát díszes gombokkal húzták össze. A váll felé szélesedő alsómellények a mellkast szorosan összefűzték. A felsőmellényt elől hegyesen meghosszabbították és ezt a V formát szegőhajtókával hangsúlyozták. A váll vonalát **vállperemmel** erősítették meg. A szűkebb ruha-ujjhoz bő és hosszú felsőujjat vettek. Az elől végig nyitva hagyott ujjba nem bújtak bele, hanem hátul lógni hagyták (*függőujj*). A nyílást egy helyen gombbal összefogták. Az apró kalapot a kipárnázott, hátrafésült haj tetejére helyezték és tollal díszítették.

6. Töltsd ki az ábrát, nevezd meg a spanyol pár megjelölt viseletdarabjait!

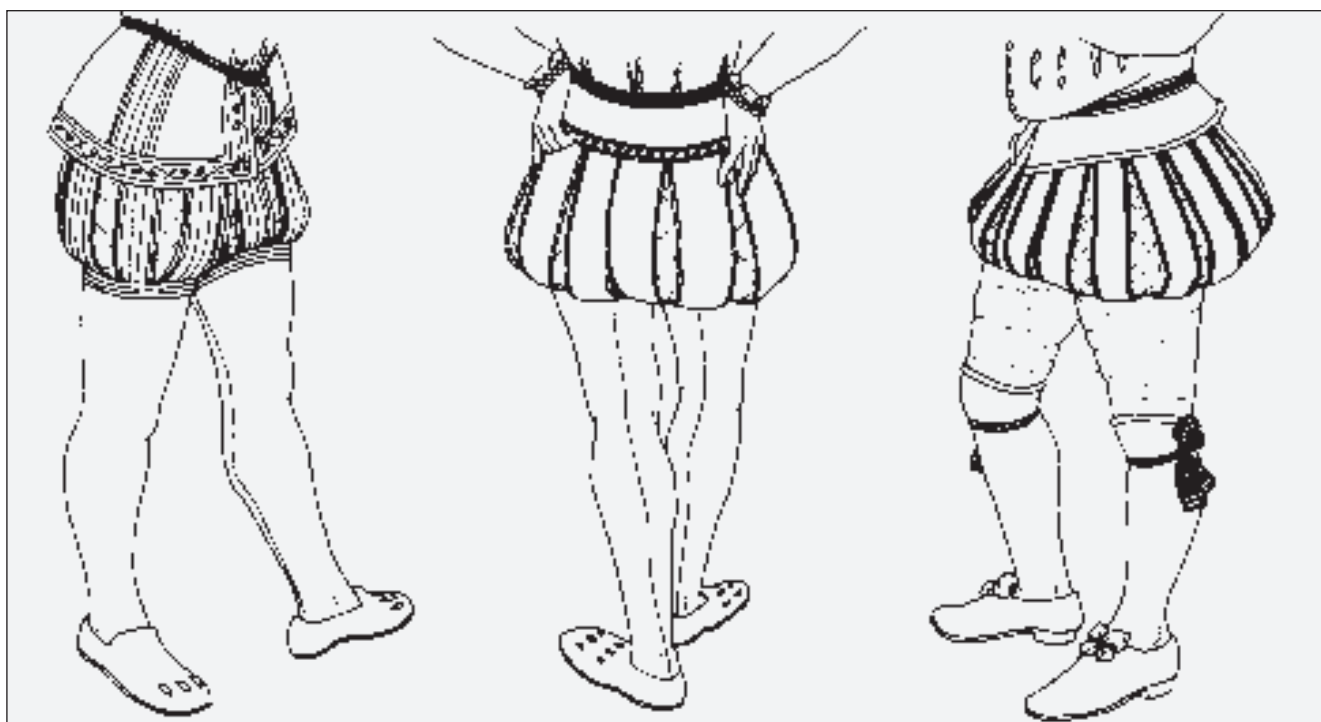
A **ruhák kitömése** a XVI. század második felében túlzott méreteket eredményezett. A térdnadrágok mellett a férfiak leg-szívesebben aomboközépig érő, puffos, gömbformájú, a kitömött **buffancsnadrág**okat viseltek. A nadrágot színes **csíkokból** (pászmák) állították össze, melyeket a deréknál és a boka körül szalagokkal fogtak össze. A csíkok közötti részen kilátszott az alsónadrág, ami tulajdonképpen a gömbnadrág bélése volt. A gömbhatást azzal érték el, hogy lószőrrel, törekkkel vagy gyapjúval alábélelték. Korabeli feljegyzések szerint a nadrág kitöméséhez három birka gyapjára is szükség volt. A két lábszár közötti **szeméremkupak**ot is kibélelték.

Pászmákból összeállított gömbnadrág

Szeméremkupak

Szalagok, melyekkel a harisnyát kötötték meg

1550–1560

1560–1580

1580–1600

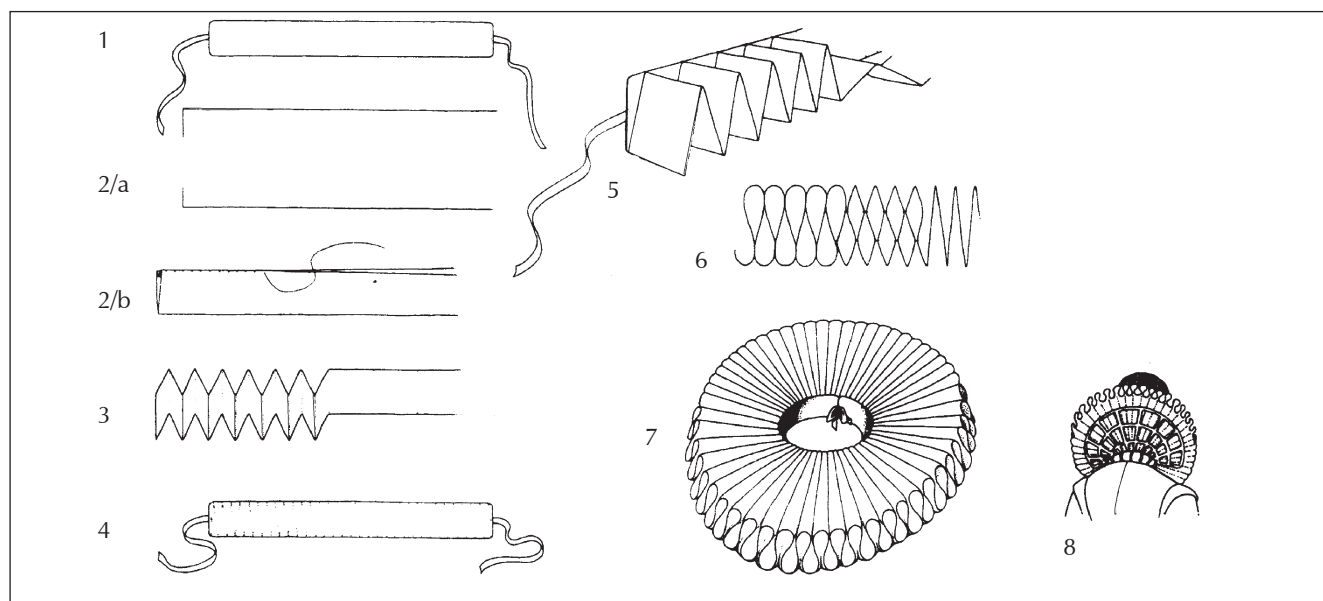
◀ 1586

A XVI. század elején a nők és a férfiak is fodros gallérú fehér inget hordtak ruháik alatt. A század végére ez a fodor egyre szélesedett és hatalmas méreteket öltött.

A 70-es években a nyakfodor még elől nyitott volt, de ahogy mérete nőtt elől is összezárult és 80-ban már malomkerék nagyságú.

Gúnynevét, a **malomkerék-gallér** elnevezést is hatalmasra nőtt méretéről kapta. A fejek úgy néztek ki ezen a galléron, mintha egy nagy fehér tányér közepére lennének helyezve. A gallérok keményítését és pliszírozását nem munkának, hanem olyan művészetnek tekintették, ami nem lehetett bárki előjoga. A gallérokkal való foglalkozást még a királyok sem tartották méltóságon alulinak. Viselése kényelmetlen volt, egyenes, merev tartást kívánt tulajdonosától. Sok nehézséget okozott étkezés közben is. Úgy tartják, hogy a villa használatának elterjedését a malomkerék-gallér divatja segítette elő.

Célja elsősorban a dekoratív, méltóságteljes megjelenés elérése volt. Kényelmetlensége ellenére divatja az 1630-as évekig eltar-
tott.

A malomkerék-gallér készítésének menete:

1. Szükséges egy nyakbőség hosszúságú anyagcsík, végein megkötő-szalaggal. A csík szélessége attól függ, milyen vastag nyakfodrot akarunk készíteni.
2. Egy újabb – hosszában összehajtott és összevarrt – csíkból készül a nyakfodor.
3. Az összevarrt csíkot az ábra szerint kell redőzni.
4. A redőzés szélessége megegyezik az 1. számú anyagcsík szélességével, melyre pontosan be kell jelölni a redő sarkait egymástól azonos távolságra.
5. A szabályosan meghajtogatott (*pliszírozott*) anyagot fel kell varrni egy-egy öltéssel az alján és a tetején megfogva a nyakcsíkra.
6. Az ábra a redők összevarrását és hullámosítását mutatja.
7. Az elkészült malomkerék-gallér.
8. A nagyméretű fodrokat drótból készült alátámasztó kerettel merevítették ki.

Francia nemesasszony viselete. ►
XVI. század eleje

A landsknechtek hasítékolt ruhájának divatja nemcsak a németek öltözködését befolyásolta, hanem kihatott egész Európa divatjára. A polgári divatban először a vállnál és könyéknél nyitották fel a feszes ujjakat.

Ebben az időben a nők hosszú, **uszályos** ruhákat viseltek. A ruhaderék a test derékvonalára került. A mellényrész szorosan követte a test vonalát. Nyakkivágása a váll peremén áthaladó széles és mély körív, mely felett kilátszik a ruha alá vett fodros nyakú, dúsan ráncolt fehér ing. Az ing a hasítékolt, zsinórokkal fűzött ruhaujj alól is előtűnik.

Divat a **félujjak** viselete (könyékig érő ruhaujj), melyhez zsinórok segítségével szűk alsóujjakat fűztek, melyek kézfejeket takaró, tölcselesen kiszélesedő **kézelők**ben végződtek.

A felnőttek divatjához hasonló a gyermekek öltözködése is. Egészen kicsi koruktól kezdve olyan fazonú ruhákat hordanak, mint szüleik. Természetesen ebben az öltözködésben viselkedésük nem lehetett felszabadult, játékos, hiszen a szorosra fűzött, hosszú ruhákban nehezebben tudtak mozogni.

A XVI. század közepén, III. Henrik trónra jutása után, a férfiak a király különc öltözkését kezdték el utánozni. Feszes zekét hordtak – derékban hegyesre megformázva – melyet vállban és mellben vattával kitömtek. Ezt a nyaktól az öv alá hajló párnát neveztek **libahasznak**. Erről a furcsa felfuvalkodásról egy korabeli anekdota így emlékezik meg:

„Úgy találták, hogy a személyes érdemeket egy kövér has hallatlan mértékben fokozza. Azok az emberek, akik pedig belülről nem tudták elérni a kívánt bőséget és vele a jogcímet az elismerésre, kívülről próbálták hozzátoldani. Ezért aztán műpocakot csináltak úgy, hogy a szabóknak kellett a sovány konyhát feljavítaniuk.”

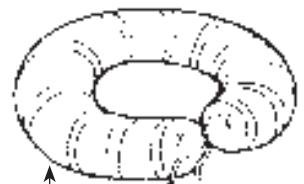
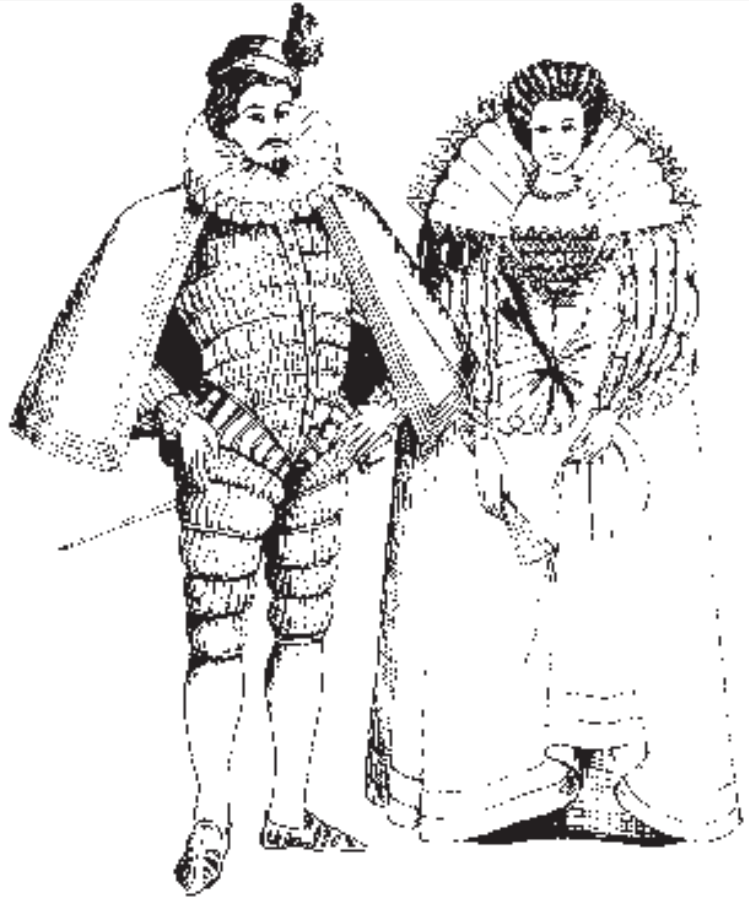
Kitömtek a zeke mellrészén kívül az ujjakat is. Az addig használt bő nadrág helyett a férfiak a derekat övező lapos hurkát vettek magukra, alája pedig térdig szűkülő, **kivattázott térdnad-rágot**. A harisnyát a térdnadrág alá tűrték, és hegyes orrú, hasítékolt cipőt húztak lábukra.

A ruha fölé rövid, bő, keményített bélésű vállkabátot (*spanyol gallér*) terítettek, ami a mellette nem takarta be, csak a hátat.

Nyakukra **malomkerék-gallért** kötöttek. Fejükre keskeny karimájú tolldíszes kalapot tettek.

A **nők** ruházata is alkalmazkodott a férfiak divatjához, igyekeztek ők is minél több helyen kitömni magukat. A ruha ujjait sonka formájúra tömtek ki – vállban széles, a csukló felé fokozatosan keskenyedő módon – melyet végig hasítékokkal díszítettek, és a nyílásokat gombokkal fogták össze. A szűkebb ujjú ruha fölé pedig a felkaron egy helyen gombbal összefogott **felsőujjat** vettek fel.

A felsőtestet szorosan összefűzték. A ruha vonalát a férfiak ruhájához hasonlóan csípőtől lefelé hegyesen meghosszabbították. A ruha dekoltázsát csipkés **legyezőgallér** (*Stuart-gallér*) vagy malomkerék-gallér zárta. A ruhát csípőben egy körpárnával szélesítették.

Csípőre illesztett körpárna

ANGLIA A XVI. SZÁZADBAN

VIII. Henrik és Anna von Cleve képmása (1539). Ifj. Hans Holbein festménye alapján

VIII. Henrik öltözetén is megjelent a XVI. századi európai öltözők legfőbb jellemzője a **hasíték**. A bevágásokat elsősorban a mellén és a karon helyezték el. Spanyol mintára a térdig érő, bordűrrel záródó zeke fazonja szorosan követi a mellkas vonalát. Derékban szűk, majd térdig bővülő. **Ujjas köpenyének** fazonja nagyon hasonló V. Károly köpenyéhez. Ezt is erős **válltöméssel** szélesítették és **puffos** vállujjakkal látták el, és szőrmével bélelték. A **szeméremkupak** hangsúlyos volt, széles szalagdíszít kötöttek rá. A szeméremkupak hangsúlyozása miatt a ruha szok-nyarészét az övtől lefelé megnyitották. Az elől széles, **ökörszáj cipő** a németországi divathoz hasonlatos. A tolldíszes, széles **barettsapka** kedvelt viselet volt egész Európában.

A **nők** viseletére egy feszes mellrészű felsőruha volt jellemző, melynek alját rávarrott csíkokkal díszítették. Az ujjak kialakítása változatos volt. A spanyol mintát követve a férfiak és nők is gazdagon díszítették magukat ékszerekkel. Legkedveltebb az **öv** és a **nyaklánc** volt. A láncot mély ívben leeresztve viselték.

7. Jellemezd az angol királyi pár öltözetét, töltsd ki az ábrát a megjelöltek szerint!

8. Hasonlítsd össze a Bartholomeus Bruyn festményén látható idősebb asszony viseletét VIII. Henrik feleségének – Anna von Cleve – ruházatával.

Vertugadin
(erényőr)

A deréktól lefelé tölcészerűen szélesedő abroncsszoknya, a spanyol eredetű **vertugadin** az 1540-es években jött divatba. Az abroncs hajlékony fűzfavesszőből készült. A föléje húzott szoknyát úgy kifeszítette, hogy azon egyetlen ránc sem keletkezett. A szoknya földig ért, fémszálas hímzéssel, gyöngyökkel gazdagon díszített súlyos, merev anyagokból (atlasz, bársony, moaré) készítették. A díszes alsószoknya fölé húzott felsőszoknya elől V alakban szétnyílt, így a pompás anyagú és díszítettségű alsószoknyát látni lehetett. A XVI. században az előkelő hölgyek magas fa- vagy parafa talpú cipőt (*koturnus*) hordtak. A divatos cipőben csak szolgálójuk támogatásával tudtak közlekedni.

Vertugalle
(gall erény)

A XVI. század végére a szoknya csípőben még szélesebb lett. Franciaországban megjelent az új formájú abroncsszoknya (*vertugalle*, azaz gall erény). A szoknya sziluettjének henger alakját úgy érték el, hogy a csípőre nagy körpárnát erősítettek, mely kifeszítette és szélesre formázta a föléje vett ruhát. Készítettek bonyolultabb szerkezetű abroncsszoknyákat is, melyek hengeres vázát a nagyméretű, kör alakú drótgűrűk adták meg. A szélesített csípő divatja annyira kedvelt volt, hogy a felsőszoknyát a csípő körül gyakran fodrozással és csokrokkal díszítették és tették hangsúlyossá. A felsőszoknyát zártan viselték, a díszes alsószoknyát úgy tették láthatóvá, hogy járás közben elől vagy oldalt megemelték.

F. de Llano: Isabella Clara Eugenia infánsnő (1547)

Német pár. ►
(XVI. század vége)

Francia pár. ►
(XVI. század vége)

-- - A **XVI. század végére** Európa divatját teljesen a spanyol megjelenés határozta meg. Először a francia, majd a német viseletben is megjelentek a spanyol öltöz-ködés jellemzői. Egyedül Itália nem engedte a túlzottan merev spanyol divat érvényesülését.

9. Jellemezd a XVI. század végének divatját Európában!

A rajzokon látható német és francia pár alapján hasonlítsd össze a német és a francia nők, majd a férfiak megjelenését!

[illegible]

◀ Jean Cluet: I. Ferenc francia király portréja

[illegible][illegible]

Francois Clouet: Ausztriai Erzsébet portréja ▶

10. A reneszánsz mely időszakában készülhettek a portrék I. Ferenc francia királyról és Ausztriai Erzsébetről. Mikor voltak divatosak az általuk viselt ruhák és mi jellemzi azokat?

Michelangelo: Pietà (1498–1500)

